

Ukr.].

5. Hlovyuk, I. V. (2013) Problemy vyznachennya funktsional'noyi spryamovanosti diyal'nosti poterpiloho u kryminal'nomu provadzhenni Ukrainy [Problems of determining the functional orientation of the victim's activity in the criminal proceedings of Ukraine]. *Visnyk Kharkivsk'oho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «PRAVO»*. Issue № 16, pp. 233-236. [in Ukr.].

6. Loboiko L. M. () Kryminal'nyy protses [Criminal procedure] : pidruch. Kyiv : Istyna, 2014. 432 p. [in Ukr.].

7. Deklaratsyya osnovnykh printsypov pravosudiya dlya zhertv prestupleniy i zloupotrebleniya vlast'yu (Rezolyutsyya 40/34 General'noy Assamblei ot 29 noyabrya 1985 goda) [Declaration of basic principles of justice for victims of crimes and abuse of power (Resolution 40/34 of the General Assembly dated November 29, 1985)]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#Text. [in Russ.].

8. Reznichenko, S. V., Reznichenko H. S. (2022) Deyaki problemy vyznachennya ponyattya «poterpilyy» u kryminal'nomu zakonodavstvi Ukrainy [Some problems of defining the concept of «victim» in the criminal legislation of Ukraine]. *Pravo i suspil'stvo*. № 1, pp. 184-188. [in Ukr.].

ABSTRACT

Anatoliy Chernenko, Anatoliy Shiyan. On the function of the victim in criminal proceedings. The authors concluded that the victim should treat the prosecution without any conditions or reservations, even if he refuses to testify, because he only expresses his attitude to the results of the proceedings, and the very fact of his appearance is the basis for bringing the perpetrator to justice. criminal liability. It is the same as the investigator or the prosecutor decides to close the criminal proceedings, they do not cease to be representatives of the prosecution in this case, they simply act within the law. This is essentially the implementation of the provisions of the rule of law in a democratic society, according to which all officials are allowed to do only what the law allows, and citizens are allowed to do everything that is not prohibited by law. Acting in accordance with this principle, according to the authors, the victim has the right to freely choose the course of his behavior, which is consistent with the recommendations of paragraph b) of Art. 6 Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power. Even if a victim of a private prosecution withdraws from the prosecution, no one claims that the victim has ceased to be a representative of the prosecution. On the contrary, the authors argue that at the stage of the trial the victim is a representative of the prosecution, and in others not always. This conclusion, according to the authors, is erroneous, because the same participant in the criminal process, depending on the stage of the criminal proceedings, cannot be attributed to different groups of its participants. Yes, a suspect can be charged and then convicted or acquitted, but he always remains a representative of the defense. Similarly, the victim always remains a representative of the prosecution, which should be amended accordingly, Art. 3 and to Chapter 3 of the Criminal Procedure Code of Ukraine.

Keywords: *victim, prosecution, private prosecution, denial of prosecution, the right of the victim to freely choose his line of conduct.*

УДК 343.638

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-308-314

Каріна АЛІСВА ©

ад'юнкт

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕПОВАГУ ДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Розглянуто проєкти законів України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі та гідності працівників Національної поліції України, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та військовослужбовців» від 08.02.2021 р. № 5050 та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів» від 24.02.2021 р. № 5050-1.

© К. Алісва, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2346-9026>

akm-1881@ukr.net

Обґрунтовано підходи щодо встановлення юридичної відповідальності за прояви неповаги до працівника правоохоронного органу. Запропоновано за вчинення публічних дій, які ображають честь та гідність працівника правоохоронного органу під час виконання ним службових обов'язків і не супроводжуються вчиненням інших кримінальних правопорушень, потерпілим від яких є цей працівник, передбачити адміністративну відповідальність.

Ключові слова: *честь, гідність, неповага, працівник правоохоронного органу, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність.*

Постановка проблеми. Розвиток України відбувається у напрямі становлення її як сучасної демократичної держави. Такий розвиток неможливий без запровадження правових механізмів захисту прав і свобод громадян, до яких належить і встановлення юридичної відповідальності за вчинення діянь, здатних заподіяти шкоду тим чи іншим суспільним інтересам чи інтересам окремих осіб.

До шкідливих діянь, які мають достатнє поширення в Україні і не набули належної правової оцінки у національному законодавстві, належать, зокрема, прояви неповаги у різних формах до працівників правоохоронних органів під час виконання ними службових обов'язків. У Верховній Раді України зареєстровані проекти законів України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі та гідності працівників Національної поліції України, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та військовослужбовців» від 08.02.2021 р. № 5050 (далі – Проект № 1) та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів» від 24.02.2021 р. № 5050-1 (далі – Проект № 2), метою яких, зокрема, є захист честі й гідності працівників Національної поліції України, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та військовослужбовців під час виконання ними службових обов'язків шляхом запровадження адміністративної відповідальності за правопорушення зазначеної категорії (Проект № 1) [1] та запровадження адміністративної відповідальності за образу поліцейських, працівників Державної прикордонної служби України під час виконання ними своїх службових обов'язків, а так само членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону під час залучення їх до охорони громадського порядку (Проект № 2) [2].

Водночас ступінь суспільної небезпеки цих діянь та інших проявів неповаги до працівників правоохоронних органів, їх вплив на нівелювання авторитету органів державної влади є недостатньо дослідженим, потребує розгляду доцільності встановлення не адміністративної, а кримінальної відповідальності у разі їх вчинення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питанням дослідження підстав встановлення юридичної відповідальності за діяння проти працівників правоохоронних органів присвячені праці як українських, так і закордонних науковців, зокрема: М. Бажанова, О. Бандурки, Л. Гаухмана, П. Грішанина, В. Дзюби, С. Єрмолаєвої-Задорожньої, М. Журавльова, В. Клименка, В. Колпакова, А. Комзюка, М. Лошицького, Т. Мінки, В. Навроцького, В. Осадчого, В. Сташиса, Є. Стрельцова, М. Хавронюка, С. Яценка тощо. Проте на сьогодні відсутній єдиний підхід щодо визначення ступеня суспільної небезпеки проявів неповаги у різних формах до працівників правоохоронних органів.

Метою статті є визначення наявності або відсутності достатніх соціальних (соціально-психологічних) принципів криміналізації неповаги до працівника правоохоронного органу та обґрунтування доцільності встановлення юридичної відповідальності за це діяння та її виду.

Виклад основного матеріалу. Причини і умови злочинності проти працівників правоохоронних органів криються як в об'єктивних явищах і процесах життєдіяльності людей, так і в груповій свідомості. Соціальна зумовленість цього виду злочинності, як і злочинності загалом, залежить від стану політичного, соціального та духовно-морального життя суспільства на певному етапі його розвитку.

З кожним роком рівень кримінальних правопорушень, пов'язаних з перешкоджанням службовій діяльності працівників правоохоронних органів, поступово збільшується. Динаміка цього виду злочинності характеризується зростанням. У структурі перешкоджання службовій діяльності працівників правоохоронних органів переважають, зокрема, кримінальні правопорушення, передбачені ст. 342 «Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю,

приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», 345 «Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу», 369-2 «Зловживання впливом» КК України. Протягом останнього часу зберігається тенденція до переважання цих кримінальних правопорушень у структурі перешкоджання службовій діяльності працівників правоохоронних органів [3, с. 2].

Яскравим прикладом приниження честі та гідності працівників правоохоронних органів в Україні є поведінка окремих так званих «блогерів». Наприклад, блогер Vitos Dnprg опублікував відео, на якому видно, як він зухвало поводить себе у присутності працівника патрульної поліції, що зупинив його автомобіль, світить ліхтарем йому в обличчя, говорить на підвищених тонах, грубо і агресивно, а потім плює в обличчя поліцейського [4].

Проте притягти до адміністративної або кримінальної відповідальності за такі дії зараз неможливо. Винних осіб притягують до адміністративної чи кримінальної відповідальності лише у разі, якщо приниження честі та гідності працівників правоохоронних органів супроводжується злісною непокорю законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків (ст. 185 КУпАП) або ж посяганням на їх здоров'я чи життя чи опір (Розділ XV «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів» КК України).

Наведене підтверджується вироками судів. Наприклад, 04.09.2021 р., приблизно о 02.00 екіпаж у складі інспектора взводу № 1 роти № 4 БПП в м. Бориспіль УПП в Київській області ДПП В. та інспектора взводу № 1 роти № 4 БПП в м. Бориспіль УПП в Київській області ДПП К. прибув на виклик за повідомленням про порушення тиші. В. та К. почали з'ясовувати обставини події, назвали свої прізвища, посади, спеціальні звання та розпочали словесну бесіду з М. та її співмешканцем щодо припинення порушення громадського порядку на вулиці. Останні, не бажаючи виконувати законні вимоги, не реагували на вказівки працівників патрульної поліції, намагаючись покинути місце події, прикриваючись при цьому собакою породи «стафордшир-тер'єр». Під час з'ясування обставин М., яка перебувала у стані алкогольного сп'яніння, почала поводити себе зухвало та в грубій формі голосно висловлювалася нецензурною лайкою на адресу працівників патрульної поліції, відмовлялася виконувати їх законні вимоги, а саме припинити порушення громадського порядку, тобто вчиняла правопорушення, передбачені ст. 173, ч. 1 ст. 178 КУпАП. Суд визнав М. винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 342 КК України [5].

Інший приклад судової практики. Працівники патрульної поліції Р. та Л. підійшли до громадянина Д. та повідомили йому, що на лінію «102» надійшла скарга щодо його поведінки у громадському місці, однак останній, висловлюючись нецензурною лайкою в бік працівників правоохоронного органу, здійснив намір завдати удар правою рукою в ділянку голови Л., однак останній ухилився від удару. Після цього, відповідно до вимог ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію», Р. застосував до Д. спеціальний засіб, споряджений речовинами сльозогінної та дратівливої дії, – газовий балончик. Д. визнали винним у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 343, ч. 2 ст. 345 КК України [6].

В обґрунтуванні Проекту № 2 зазначається, що образа поліцейського, працівника Державної прикордонної служби під час виконання ними службових обов'язків, військовослужбовця або члена громадського формування з охорони громадського порядку та державного кордону, у випадку залучення їх до охорони громадського порядку повинно розглядатись як юридично-каране діяння та законодавство повинно передбачати адекватний механізм реагування на зазначені випадки. До 1996 р. положення КУпАП містили окрему норму (ч. 1 ст. 185 КУпАП), яка й передбачала адміністративну відповідальність за зазначені дії. З 1996 р. КК України 1960 р. був доповнений нормою (ст. 189-1), відповідно до якої ці дії були криміналізовані, але під час ухвалення КК України 2001 р. ці положення були «втрачені» та кримінальна/адміністративна відповідальність за образу правоохоронців фактично була скасована [2].

Зокрема, ст. 189-1 КК України 1960 р. передбачала відповідальність за образу

працівника правоохоронного органу у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, а також члена громадського формування з охорони громадського порядку або військовослужбовця у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з охороною громадського порядку, що каралось позбавленням волі на строк до двох років, або виправними роботами на той же строк, або штрафом у розмірі від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [7].

Під час вирішення питання законодавчого врегулювання юридичної відповідальності за певне діяння, визначення доцільності встановлення адміністративної чи кримінальної відповідальності у разі його вчинення, одним з основних завдань є встановлення наявності або відсутності *достатніх принципів криміналізації. До таких принципів, зокрема, належать соціальні (соціально-психологічні)*, тобто принципи, що забезпечують соціальну адекватність криміналізації, її допустимість з погляду основних характеристик соціальних систем і процесів суспільного розвитку, відповідності кримінально-правової норми рівню, характеру суспільної свідомості та стану суспільної думки [8, с. 210].

З метою вивчення суспільної думки щодо наявності в Україні *соціальних (соціально-психологічних) принципів криміналізації* неповаги до працівника правоохоронного органу нами використаний метод анкетного опитування, поєднаний із серійним методом відбору респондентів з урахуванням професійного принципу (працівники Національної поліції України та судових органів Дніпропетровської, Запорізької та Харківської областей). При цьому вибірка населення цієї категорії становила 150 респондентів віком від 18 років (69,3 % респондентів – представники Національної поліції України (104), 30,6 % респондентів – представники судових органів (46)).

У процесі анкетного опитування нами поставлені, зокрема, такі питання: у чому саме полягають прояви неповаги до працівників правоохоронних органів (на прикладі Національної поліції України) під час виконання ними своїх професійних обов'язків; які причини поширення проявів такої неповаги; чи є ефективним чинне законодавство щодо запобігання проявам неповаги до працівників правоохоронних органів; чи є реформи правоохоронних органів дієвими у контексті запобігання проявам неповаги; які є можливі шляхи запобігання проявам неповаги до працівників правоохоронних органів.

Виконане опитування дозволяє констатувати таке.

Більшість опитаних респондентів під час своєї професійної діяльності так чи інакше стикалися з проявами неповаги до працівників правоохоронних органів – про це свідчать 76,0 % опитаних, що становить три чверті від загальної кількості респондентів, які взяли участь у дослідженні. З боку пересічних громадян прояви неповаги виникають набагато частіше, ніж з боку інших груп населення (йдеться про професійну належність). Про випадки проявів неповаги до працівників поліції з боку владних структур згадують 19,3 % респондентів, що у 3,5 рази менше, ніж під час спілкування з громадянами.

Під час дослідження встановлено, що серед проявів неповаги до працівників правоохоронних органів домінують образи та нецензурні висловлювання – на це звертають увагу 78,7 % респондентів. Ці дії, як правило, супроводжуються відмовою виконувати їх законні вимоги – 62,7 %, погрозою фізичної розправи – 34,0 %, намаганням вплинути на результати професійної діяльності працівників правоохоронних органів – 30,7 %, пошкодженням їх майна – 24,7 %. Порівняно нечасто буває поширення неправдивої інформації, яка ображає честь та гідність працівника правоохоронного органу – 1,3 %.

Причинами такого стану справ респонденти визнають кризу довіри до правоохоронних органів – 82,7 %, низький рівень правової культури громадян – 75,3 %, опережене ставлення населення до правоохоронних органів – 68,0 %.

При цьому, на думку опитаних респондентів (74,6 %), реформи правоохоронних органів, які відбувалися протягом останніх декількох років, не є дієвими у контексті вирішення питань, пов'язаних із запобіганням проявам неповаги до працівників правоохоронних органів.

Чинне законодавство України також не можна, на думку респондентів, вважати ефективним у питанні запобігання проявам досліджуваного діяння. Найбільш неефективною вважається матеріальна відповідальність винних у його вчиненні – 100,0 % опитаних звернули на це увагу. Кримінальна відповідальність ефективна лише певною мірою (85,9 % визнали її неефективність), але потрібно корегувати кримінальне законодавство в частині криміналізації цього діяння. Цивільно-правова відповідальність

також суттєво не відрізняється від кримінальної за своєю ефективністю у досліджуваному напрямі (84,6 % зазначили її невідомість). Порівняно ефективно опитані респонденти визнали адміністративну відповідальність, хоча також зазначили, що цей вид відповідальності застосовується за діяння, пов'язані з неповагою до працівників правоохоронних органів, а не за самі прояви такої неповаги (21,9 %).

Аналіз генезису юридичної відповідальності за посягання на честь та гідність працівників правоохоронних органів, судової практики у цій сфері, застосування методу експертних оцінок дозволяє стверджувати, що встановлення адміністративної або кримінальної відповідальності за це діяння посідає одне з перших місць у його запобіганні.

Проект № 1 пропонує встановити адміністративну відповідальність за злісну непокору законному розпорядженню, вимозі працівника Національної поліції України під час виконання ним службових обов'язків, а також умисні, публічні дії, які ображають честь та гідність працівника Національної поліції України під час виконання ним службових обов'язків, виражені в непристойній формі, осквернення поліцейського однострою (ч. 1 ст. 185 КУпАП), а також за вчинення таких саме дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку (ч. 2 ст. 185 КУпАП) [1].

Проект № 2 також передбачає можливість встановлення відповідальності за злісну непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків, а також вчинення таких же дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця або їх образу у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку (ч. 1 ст. 185 КУпАП), а також за публічну образу поліцейського під час виконання ним службових обов'язків або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку (ч. 3 ст. 185 КУпАП) [2].

На нашу думку, ступінь суспільної небезпеки проявів неповаги до працівників правоохоронних органів залежить, зокрема, й від обставинки, в якій це діяння вчиняється. Під обставинкою, зокрема, розуміють кримінальні правопорушення, за сукупності з якими посягають на честь та гідність працівника правоохоронного органу. Як вже зазначалось, здебільшого посягання на честь та гідність працівників правоохоронних органів поєднуються із вчиненням кримінальних правопорушень, передбачених ст. 342 «Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб» та 345 «Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу» КК України.

Вважаємо, що кримінально караним треба визнавати посягання на честь та гідність працівника правоохоронного органу у випадку поєднання цього діяння із вчиненням зазначених кримінальних правопорушень, тобто визнати таке посягання обтяжуючою ці правопорушення обставиною.

Висновки. На нашу думку, публічні дії, які ображають честь та гідність працівника правоохоронного органу під час виконання ним службових обов'язків і не супроводжуються вчиненням інших кримінальних правопорушень, потерпілим від яких є цей працівник, потребують встановлення за їх вчинення адміністративної відповідальності. Відповідальність за посягання на честь та гідність працівника правоохоронного органу в разі опору цьому працівникові доцільно передбачити у ч. 3 ст. 342 КК України, а за таке ж посягання під час погрози вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна щодо працівника правоохоронного органу у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків – у ч. 2 ст. 345 КК України. Нумерацію чинних частин 2, 3, та 4 ст. 345 КК України змінити на 3, 4 та 5 відповідно.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі та гідності працівників Національної поліції України, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та військовослужбовців : Проект закону України від 08.02.2021 № 5050. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71060.
2. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо

захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів : Проект закону України від 24.02.2021 № 5050-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71217.

3. Єрмолаєва-Задорожня С. В. Кримінологічна характеристика перешкоджання службовій діяльності працівників правоохоронних органів та його запобігання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 217 с.

4. Скандально відомого блогера, який плюнув в обличчя поліцейському, затримали п'яним за кермом. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/skandalno-vidomoho-blohera-iaquy-qliunuv-v-oblychchia-politseyskomu-zat/>.

5. Кримінальна справа № 359/11714/21. *Архів Бориспільського міськрайонного суду Київської області*.

6. Кримінальна справа № 308/11177/21. *Архів Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області*.

7. Кримінальний кодекс України від 28 грудня 1960 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-05#Text>.

8. Попович О. Принципи криміналізації: поняття, зміст та дотримання (на прикладі ст. 110-2 КК України). *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 209–214.

Надійшла до редакції 30.03.2022

References

1. Pro vnesennya zmin do Kodeksu Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya shchodo zakhystu chesti ta hidnosti pratsivnykiv Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny, chleniv hromads'kykh formuvan' z okhrony hromads'koho poriadku i derzhavnoho kordonu ta viys'kovosluzhbovtiv [On amendments to the Code of Ukraine on administrative offenses regarding the protection of honor and dignity of officers of the National Police of Ukraine, members of public formations for the protection of public order and the state border, and military personnel] : Proyekt zakonu Ukrayiny vid 08.02.2021 № 5050. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71060. [in Ukr.].

2. Pro vnesennya zmin do Kodeksu Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya shchodo zakhystu chesti i hidnosti hromadyan ta pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [On amendments to the Code of Ukraine on administrative offenses regarding the protection of honor and dignity of citizens and law enforcement officers] : Proyekt zakonu Ukrayiny vid 24.02.2021 № 5050-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71217. [in Ukr.].

3. Yermolayeva-Zadorozhnyaya, S. V. (2019) Kryminolohichna kharakterystyka pereshkodzhannya sluzhbovyi diyal'nosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv ta yoho zapobihannya [Criminological description of obstruction of official activities of law enforcement officers and its prevention] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08 / Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 217 p. [in Ukr.].

4. Skandal'no vidomoho blohera, yakyy plyunuv v oblychchya politseys'komu, zatrymaly p'yanyim za kermom [The scandalously famous blogger who spat in the face of a police officer was arrested for drunk driving]. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/skandalno-vidomoho-blohera-iaquy-qliunuv-v-oblychchia-politseyskomu-zat/>. [in Ukr.].

5. Kryminal'na sprava № 359/11714/21 [Criminal case No. 359/11714/21. Archive of the Boryspil city and district court of the Kyiv region]. *Arkhiv Boryspil's'koho mis'krayonnoho sudu Kyivskoyi oblasti*. [in Ukr.].

6. Kryminal'na sprava № 308/11177/21 [Criminal case No. 308/11177/21]. *Arkhiv Uzhhorods'koho mis'krayonnoho sudu Zakarpat-s'koyi oblasti*. [in Ukr.].

7. Kryminal'nyy kodeks Ukrayiny vid 28 hrudnya 1960 roku [Criminal Code of Ukraine dated December 28, 1960]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-05#Text>. [in Ukr.].

8. Popovych, O. (2018) Prynysy kryminalizatsiyi: ponyattya, zmist ta dotrymannya (na prykladi st. 110-2 KK Ukrayiny) [Principles of criminalization: concept, content and compliance (on the example of Article 110-2 of the Criminal Code of Ukraine)]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 4, pp. 209–214. [in Ukr.].

ABSTRACT

Karina Alieva. Legislative regulation of legal liability for disreputation of a law enforcement officer. The article concerns consideration of the draft laws of Ukraine «On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses Regarding the Protection of the Honor and Dignity of Employees of the National Police of Ukraine, Members of Public Organizations for the Protection of Public Order and the State Border, and Military Servicemen» dated February 8, 2021 No. 5050 and «On amending the Code of Ukraine on Administrative Offenses Regarding the Protection of Honor and Dignity of Citizens and Law Enforcement Officers» dated February 24, 2021 No. 5050-1.

The author provides separate social (social-psychological) principles of criminalization of disrespect to a law enforcement officer, obtained as a result of using the questionnaire survey method combined with the serial method of selecting respondents taking into account the professional principle (employees of the National Police of Ukraine and judicial bodies of Dnipropetrovsk, Zaporizhia, and Kharkiv regions). She carried out an analysis of individual court verdicts in criminal cases related to

encroachment on the honor and dignity of law enforcement officers. Approaches to establishing legal responsibility for disrespecting a law enforcement officer are substantiated. It is proposed to provide for administrative liability for the commission of public actions that offend the honor and dignity of a law enforcement officer during the performance of his official duties and are not accompanied by the commission of other criminal offenses of which this employee is the victim. Part 3 of Art. 342 of the Criminal Code of Ukraine, and for the same offense during the threat of murder, violence or destruction or damage to property against an employee of a law enforcement agency in connection with the performance of official duties – in Part 2 of Art. 345 of the Criminal Code of Ukraine.

Keywords: *honor, dignity, disrespect, law enforcement officer, administrative responsibility, criminal responsibility.*

УДК 343.123.12

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-314-321

Гліб БАРАБАШ[©]

викладач

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ПРАВООХОРОННА СИСТЕМА НІМЕЧЧИНИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здійснено аналіз нормативно-правової бази та загальних принципів роботи правоохоронної системи Федеративної Республіки Німеччини. Визначено основні напрями діяльності її правоохоронних органів, попередження ними злочинності та налагодження системи роботи органів поліції для забезпечення максимально безпечних умов життєдіяльності кожної особи, розглянуто політику і стратегію боротьби зі злочинністю, стратегію, форми і методи діяльності поліції, взаємовідносини поліції з іншими державними органами. Визначено загальний напрям діяльності поліцейських сил права поліції Німеччини, відображена її організаційна структура. Розглянуто основні завдання поліцейських сил Німеччини та наступні функції поліції у вигляді забезпечення громадського порядку та безпеки на території країни і на її кордонах; виявлення і розслідування злочинів; підтримання внутрішньої безпеки; профілактика злочинів тощо. Досліджено повноваження поліції на рівні Федеральної поліції у складі Федерального відомства із кримінальних справ (кримінальна поліція); Федерального відомства з охорони конституції (політична поліція і контррозвідка); Федеральної прикордонної охорони; Військової поліції бундесверу; Служби митного розшуку Міністерства фінансів; залізничної, транспортної і повітряної поліції Міністерства транспорту. Також досліджено повноваження Поліції земель та Допоміжні підрозділи поліції. Розглянуто основні функції та повноваження Федерального відомства із кримінальних справ (Bundeskriminalamt – БКА) щодо забезпечення інформацією і встановленню контактів між усіма поліцейськими органами і службами країни у сфері боротьби зі злочинністю; функції національного бюро Інтерполу; ведення слідства у справах, пов'язаних з контрабандою та нелегальним розповсюдженням наркотиків, незаконним обігом зброї та вибухових речовин тощо.

Ключові слова: *правоохоронні органи, поліція, поліцейська система, громадський порядок, громадська безпека.*

Постановка проблеми. Завдання комплексного наукового дослідження системи поліцейських органів та світових стандартів їх діяльності актуалізується і через те, що законодавче закріплення питань діяльності поліції в національному законодавстві перебуває тільки на етапі реформування. В Україні тривалий час здійснюється реформування правоохоронної системи і органів поліції зокрема, але вітчизняний законодавець ніяк не може визначитися, за якою моделлю будувати систему органів поліції. Нами проаналізовано діяльність поліції Федеративної Республіки Німеччина з метою визначення найбільш ефективних форм та прийомів в її діяльності, що можуть

© Г. Барабаш, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1820-017X>

voron1206@gmail.com